

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Suntem aproape de sfârșitul anului. Cu noul an, 1900 „Foia Poporului“ va intra în al VIII-lea an al vieții sale.

Peste o săptămână, adică cu 31 Decembrie v. c. încetează abonamentul la „Foia Poporului“ pe anul acesta. Iubiții cititori sunt deci rugați a-și înoi cât mai curând abonamentul. E de lipsă să știm, câte exemplare se tipărim și să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foii.

Cei-ce au citit „Foia Poporului“ și au avut-o în casă o știu prețui.

Ea a trăit și a lucrat din toată inima pentru țeranul român și tot astfel va lucra cu îndoit zel în anul viitor.

Rugăm pe onorații abonenți, ca nu numai să se grăbească a trimite în curând prețul de abonament, dar și să spuie tuturor, cu cari se întâlnesc și dau în vorba, ce este „Foia Poporului“, cum și pentru cine se luptă ea. Apoi să-i îndemne a abona această foaie, de oare-ce pe lângă că e bună și făcută anume pentru popor, este și cea mai ieftină dintre foile românești.

Prețul va fi, ca și acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg 2 fl. (4 coroane).
Pe o jum. de an 1 fl. (2 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg 10 lei.
Pe o jumătate de an 5 lei.

Pentru a pute ține bună rânduială, onorații abonenți, vechi și noi, sunt rugați a băga bine de seamă la următoarele:

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termen, decât dela începutul anului pe o jumătate de an, sau pe un an. Abonații vechi sunt rugați să scrie pe cupon și numărul fașiei sub care a primit foaia până acum.

Abonenții noi sunt rugați a-și scrie numele lor și al comunei foarte curat și cetet, însemnând posta din urmă.

Administrațiunea

„Foi Poporului“.

Tinerimea națională.

În toate vremile și la toate popoarele, în luptele bărbătești ce le-au dus contra asupritorilor sau batjocoritorilor lor, tinerimea cea cu suflet curat și cald național, s'a văzut cerându-și loc în luptă și aruncându-se acolo unde focul e mai primejdios, mai înverșunat. Acolo ese biruitoare, cu atât mai în mare strălucire, sau moare acolo.

E vai de poporul și e nemernic neamul, a cărei tinerime rămâne mută la gemetele de durere ce el le dă în urma loviturilor dușmane primite. Acela își scrie testamentul — negru și trist testament — și se poate stinge!

Suntem noi oare dintre popoarele norocoase ori nemernice în această privință?

Spre bucuria noastră și spre încălzirea inimilor noastre o spunem, că suntem din cele norocoase.

Întorcând foaia zilelor înapoi numai până la procesul Memorandului, la acest timp de încordată luptă politică, noi vom afla strălucite pagini despre purtarea tinerimei noastre naționale, atât în orașe, cât și la sate.

Și la orașe și la sate vom afla șirurile luptătorilor bătrâni și grei, improspătate și sprintenite cu numeroși tineri naționali de inimă, prinși în bărbătească horă cu bătrânii.

De fu vorbă să se dea proteste multe și vii contra pornirii procesului, cu sutele veniau scrisorile de protestare coperite cu nume în mare parte de tineri; — de fu să mergem la Cluj valuri de popor mari se porniră și valurile două din trei părți ale lor tineri voinici erau ele; — de fu să protestăm osândirea, roiuri veniau din toate părțile glasurile și iscăliturile de protestare a tinerimei, copleșind chiar pe a bătrânilor; — de fu să sufere temniță pentru aceste proteste, sute de tineri români vĂzurăm pornind cu peană în pălărie și cu dragoste de neam în inimă, spre temniță, și tot așa eșind de acolo!

Și așa mai departe.

Astăzi glasul necurat al unui procuror grof s'a atins de sfântul nume a lui Avram Iancu și ne-a isbit pe toți în inimi prin isbitura ce a dat acelu nume, — și bătrânii și bărbații nostri toți s'au scârbit și au protestat prin glasul foilor noastre naționale, — dar' mai înflăcărat ca toți sări și aci în luptă, tinerimea noastră națională, din Cluj,

FOIȚA.

Colinde.

Din comitatul Caras-Severin.

Culese de George Murarescu (Bacamezeu).

I.

Cam dinsus pe mare
Sus la drumul mare
ler dai la nevastă,
Sus la drumul mare
De laturi de cale
ler dai la nevastă,
Crescut-or născut-or
Verziș măliniori
Galbini pĂltiniori,
La frunză-s mĂrunți
La umbră-s rotunzi,
Frunza nu-i prea lată
Umbră-i minunată.
Hoi la dumbra lor
Cine se umbrește?

Că se mai dumbrește
Gizdai lĂr nevastă
La dumberĂ dumberind.
Eu mĂnte lucind.
Cam dinsus pe mare
Și ia din vedere
Ceața negureață
Ceața de voinici,
Greci neguțĂtori
Pe drumu-ți trecĂnd
Nevasta 'ntrebĂnd:
Doi lele-o, doi lele-o
Gizdai lĂr nevastă,
Ce ție îți este
Celce-n poalĂ-ți doarme,
Doar' ți-e frĂțior
Ori nepot de sor'?
Nevasta-i grĂia:
Nici 'mi-e frĂțior,
Nici nepot de sor',
Ci mie cĂ-mi este
Un drag mirel d'al meu,
Slugiță 'mi-o fost
În Țeara-Ungurească

La crai ungurești,
Simbrie 'i-o dat
Murgul ne-nvĂțat
Viguri neadunat,
El s'a ostenit
Murgul învĂțĂnd
Viguri adunĂnd,
Și el s'o lĂsat
Ici în poala mea
Ca sĂ odihnească
CĂt de puținel.
Și te veselește
Gizdai lĂr nevastă.
Aceasta se colindĂ la neveste.

II.

Și-ți mai mutĂ pașurile
Prin mijlocul acestor curți,
Cestor curți, cestor olĂți,
La grĂjduț la bun cĂluț
De zobește-'l netezește
De vaivoda-ți dĂruește;
DacĂ-ți pare cĂ-i prea mare
Noi mai jos cĂ 'ți-om lĂsa.
Și-ți mai mutĂ pașurile

din Viena, din Graz, din Cernăuți, din München și din Oradea.

Ne-a fost mai mare dragul să cetim glasurile lor înflăcărâte de focul tineresc al sufletelor lor neprihănite, și glasurile lor sună încă mai departe și neamul îi acopere cu aplause, căci n'au stat nepăsători, ci au sărit ca voinici frumoși, atunci când în sufletul nostru românesc a isbit un procuror ungar descreerat.

Bine este așa. Laudă vrednicește tinerimea noastră națională, și până așa o vedem purtându-se, credința noastră în viitorul nostru național, tare să fie!

Numărarea poporului despre care am scris în doi numeri de mai nainte, precum aflăm, nu se va face acum, fiind amînată pe mai târziu. În dietă s'a discutat și votat legea despre numărare și cu începutul anului viitor se încep numai pregătirile, cari sînt de lipsă la un lucru așa de mare, se vor da îndrumări direcțiilor etc.

Rugăm însă pe cetitori a-și însemna bine povețele, ce le-am dat în privința aceasta și a nu le da uitărei. De altcum, când va veni vremea să se înceapă lucrarea numărării, vom mai scrie despre ea.

Maghiarisarea Fiumanilor. Guvernul maghiar al *legei, dreptului și dreptății* a făcut un energie pas înainte, pentru a liniști spiritele agitate din Fiume, și anume, a turnat oleiu pe foc. Ca dar de Crăciun le-a trimis Fiumanilor o ordonanță, care nu are alta de scop, decât maghiarisarea tuturor școalelor de pe teritoriul orașului autonom Fiume, pentru-că face obligatoare propunerea limbii maghiare în toate școalele din Fiume. Guvernul maghiar estinde adevă și asupra orașului Fiume eficacitatea articolului de lege XVIII. din 1879 despre propunerea limbii maghiare în școalele nemaghiare, cum și art. de lege XXXII din 1875 despre pensionarea învățătorilor și art. de lege XLIII. din 1891 și XXVI. din 1893, referitori la regularea salariilor învățătoresți. Ceea-ce înseamnă, că toți învățătorii de

pe teritoriul orașului autonom Fiume, vor fi obligați ca în patru ani să-și însușească limba maghiară, într'atâta, ca se poată propune în școală. Vor avea deci să prestee un examen special.

Frumoasă surprindere pentru Fiumani!

De peste săptămână.

Pentru Memorand.

Multe mai avură să sufere luptătorii nostri fruntași pentru vestitul *Memorand* dus la Viena; traseră-i pe la cele judecăți, duseră-i în cele temnițe un an și două luni, și acum apoi eată eșind la iveală lucruri foarte urite despre o altă latură a prigoanei date asupra acestor bărbați ai națiunii noastre.

Cătră sfîrșitul săptămînei trecute anume, a eșit la iveală, că din averea rămasă după fiejertatul Aurel Suciu, avocat în Arad și fost membru în comitetul național, judecătoria de acolo a confiscat 2200 fl. sub cuvînt că atâta ar fi cheltuelile *Memorandului* și a temniței ce n'au fost plătite și pe cari le iau dela dînsul.

Dar *Tribuna* din Sibiu a publicat în fața acestei știri cuitanța dată de direcția financiară din Zilah, prin care se dovedește că dl G. Pop de Băsești a plătit în 1897 toate acele cheltueli, deci nu avea nimeni să le mai rupă și din averea privată a lui Aurel Suciu.

Numai întemplantarea a voit să ese lucrul la lumină, altfel domnii nostri stăpânitori rămăneau și tăceau cu banii de două-ori băgați în pungă, în vreme ce ai nostri și cu hărțueli și cu șicane și cu temniță și cu cheltuelile de piră și de temniță — *în tot* plătite.

Și totuși ne iau de gât dacă spunem că această țeară e acuși mai mult o temniță mare pentru naționalități, decât o patrie mamă bună!...

Guvern prăbușit.

Abia a stat la cărmă câteva săptămîni, câte degete la o mână, și guvernul Austriei a trebuit zilele acestea să-și iee catrafusele și să plece pe vecie! De ce? Pentru-că căpetenia lui, ministrul-președinte Clary a stricat dreptul ce se fă-

cuse limbii cehe în Boemia și a pus earăși a toate stăpânitoare limba nemțească (deși nu în măsura în care ni-se pune nouă pe gât cea ungurească aici!), și din clipa aceea deputații bravului popor cehic n'au mai lăsat nici dietă, nici administrație să lucreze în pace, nici o zi! Au pus roate în bețe întregii învîrtiri a mașinei țerei, încât M. Sa Împăratul ca să-și mulcomească a dat drumul ministrului Clary, care dase Cehilor lovitura. De Duminecă încoace țeara lor e condusă de un nou guvern, care ia în mână frînele cu declarația, că cel dîntăiu lucru ce va face, va fi încercarea de a împăca pe Nemți cu Cehii. Va aduce planul împăcării în dieta Boemiei la Praga, apoi în cea mare din Viena, și va cerca se pună temeiul la un bun traiu între popoare, prin aducerea unei legi ce să-și mulțumească și pe unii și pe alții.

Unde poporul e treaz și știutor de ce face și ce trebuie să facă, — așa se întemplantă ca în Austria: de-l calcă în drepturile lui puternicii zilei, apoi din lupta ce se va încinge pentru asta, nu poporul atacat, ci puternicii atacători vor eși învinși.

Glusul Împăratului.

Simte M. Sa bătrînul nostru Împărat și Rege, că prea este grea starea popoarelor sale cele multe în împărăție, și că mare e nemulțumirea lor cu stările de lucruri de astăzi, — și de aceea, cuprins de griji că ce poate urma dacă se va înmagazina mereu nemulțumirea și dacă această nemulțumire ar isbucni odată din jos în sus, — de aceea se scrie că zilele acestea, pe Anul-Nou, va da cătră popoarele împărăției un manifest (o serisoare), în care le va ruga cu toată stăruința să încete cu hărțuelile între ele și să-și dea mîna de frăție, spre ale tuturor de bine și în viitor.

Vom vedea cum vor înțelege Ungurii nostri aceste cuvinte ale Monarhului...

Conferențe naționale.

În România frații nostri liberi se străduesc să fie mereu treaz duhul național în toate straturile și în toate colțurile țerei.

La poduțul ferecat,
Scoateți arcul încordat,
Încordat bine gătat
De pe toții 'i-ai tăiat;
Dacă-ți pare că-i prea mare
Noi mai jos că 'ți-om lăsa:
Bagă-ți mîna-n buzunar
Scoate-un galbin buzdugan
De lucește strălucește
De vaivoda-ți dăruește;
Dacă-ți pare că-i prea mare
Noi mai jos că 'ți-om lăsa:
Bagă-ți mîna în posnari
Și ne scoate doi florinți
Doi florinți's de argint;
Dacă-ți pare daru mare
Și mai jos că te-om lăsa
Pe un florint de argint,
Și te N. veselește
C'o 'nchinăm cu sănătate.

Aceasta se colindă la junii și la tot rindul se zice (junel bun junel).

Din Murș-Uioara.

Culeasă de Nicolae Șerb, june.
Sus boieri nu mai durmiți
hai leroi leroi Doamne,
Vremea e să vă gătiți
hai leroi leroi Doamne,
Casa să o măturați,
Masa să o încărcăți.
Căci umblăm și colindăm
Și pe Domnul căutăm,
Căci s'a născut Domn prea bun
În lăcașul lui Crăciun,
S'a născut un Domn frumos
Numele lui e Christos.
Nu durmim de astă-seară
Ci ședem de privegheală,
Din seara ajunului
Până-ntr'a Crăciunului,
Și-așteptăm pe Domnul sfânt
Ca să vie pe pămînt,
Căci e Fiul cerului

Și Domnul pămîntului,
În seara lui moș ajun
Vin copiii lui Crăciun,
Să cânte, să colindeze
Vieată lungă să ureze,
Tuturor ce sînt în casă
Și să veselesc la masă,
Christos să le dea toate
Vieată bună și sănătate
La mulți ani!

URARE.

Să fie de bine la mic și la mare,
La toți căți se află într'astă adunare,
Poftesc sănătate la toți totdeauna,
Dragoste întregă și inimă bună
Cine ce dorește ca să-și implinească
Fară 'ntârziere pronia cerească.
Vivat să trăească toți căți sînt la această
[masă!]

Au început acum în iarnă un șir de conferențe prin orașele țerei, la care invită pe cetățenii cu bune inimi de Români, și acolo le desfășură întreg tristul tablou al stărei grele în care se află frații subjugăți în țările vecine, îndeosebi noi cei de sub oblăduirea tătarească-ungurească.

Scopul conferențelor e a ține în inimi caldă iubirea de neam și înduioșarea pentru starea noastră apăsată, ca apoi la timp potrivit cerându-se ceva ajutor — de ori-ce fel — acestor inimi, ele să fie cu atât mai aplicate a ni-l da și să ni-l dea din belșug. Le sântem mulțumitori fraților noștri pentru această purtare de grije față de noi.

Însoțirea de credit din Veștem.

În toamna anului 1896 comitetul »Reuniunii române de agricultură« din comitatul Sibiiului a ținut o întrunire agricolă în comuna noastră Veștem. Cu această ocaziune secretarul Reuniunii dl Victor Tordășianu vorbind despre foloasele ce le aduc tovărășiile agricole și însoțirile de credit sistem Raiffeisen a îndemnat pe poporenii adunați să înființeze o asemenea însoțire.

Mult s'au bucurat țeranii veștemeni și cu bucurie au îmbrășsat această idee salutară și erau gata a sacrifica totul pentru intruparea cât mai în grabă a aceleia; dar' astfel de lucruri nu se pot face »la moment«, căci se recere timp și se pretind jertfe și ostenele. La toate acestea s'au fost angajat conducătorii de pe atunci ai poporului, în a căror inimă încă se aprinsese schinteia dorului ferbinte de a vedea înființată și în comuna noastră o asemenea însoțire. »Schinteia« însă tot schinteie a rămas, căci în loc să fi avut efectul dorit, era aproape a se stinge, și s'ar fi stîns cu totul, dacă inițiatorii nu ar fi turnat din când în când oleu pe ea.

Se vede, că »oleul« puțin a folosit, fiind că de atunci trecură ani, și cei-ce se angajase tot nu s'au achitat de datoria, ce o aveau ca conducători ai poporului.

În acest interval de timp ne-a dăruit D-zeu cu un învățător din sinul nostru, dl Teodor Stoia, care dorind înaintarea și propășirea fraților sei consăteni a luat cauza în mână, stăruiind la ori-ce ocaziune binevenită înființarea însoțirii.

Poesii populare.

Din Munții-Apuseni.

Auzite din gura unui Moș cercurar din Neagra Împărătească de Vasile Clortea.

Codrile frunză galbină
Doruțul tău mă leagănă,
Codrile frunză merie (vênătă)
Doruțul tău mă mângăie,
Codrile cu frunză lată,
Nici o peatră nu te bată
Că 'mi-ai prins bine odată.

Unsu-'i drumul cu cărbune
Eu coat' să mă duc în lume,
Unsu-'i drumul cu cerneală
Eu coat' să mă duc în țeară,
Să-mi câștig pâine și sare
Că străinul cere dare,
Să țin copii și muiere
Ca să nu umble a cere.

Maica rău m'a blăstemat
Să n'am noroc de-al meu sat,
Nici de om care-'mi e drag:

Cu acesta s'au aliat fruntașii Ioan G. Bozdoc, Ioan A. Mărgineanu și Nicolae Veștemean, cari considerând, că acum a sosit timpul, au contribuit foarte mult la ajungerea țintei dorite. Și mai mult a contribuit însă dl George I. Ogrea, pe care numai de câteva luni îl avem între noi, fiind că de mai mulți ani se afla în România. Acesta fiind însuflețit de cauza ce se urmărea, cu voință de fier a început și dînsul să lucre, nepregetând timp și ostenele, numai ca lucrul să aibă un bun sfîrșit.

Comitetul »Reuniunii române de agricultură« văzând că ideea înființării însoțirii reinviase de nou, a pășit în frunte, O deosebită interesare a avut dl Victor Tordășianu, care deși ocupat pe atunci cu esopșiția de poame ținută la 22—29 Oct. a. c. nu a crutat nimic, și ca intențiunea de acum câțiva ani să fie realizată: a binevoit a ne da toate înviațiunile de lipsă la compunerea protocoalelor pentru adunarea generală constituantă, pentru pașii ce erau a se face la tribunalul regesc ca firma însoțirii să fie înregistrată și statutele aprobate ș. a. Toate acestea dl Tordășianu le-a făcut îndemnat de dorul și rîvna de a vedea cu o astfel de însoțire mai mult prin comunele românești din comitatul Sibiiului, ceea-ce numai spre laudă îi poate servi.

Astfel s'a obținut rezultatul dorit, după-ce tribunalul din Sibiiu în 25 Noemvrie a. c. a aprobat statutele și a înregistrat firma însoțirii.

Nu rămâne alta decât, că aceia cărorora le este încredințată conducerea acestei însoțiri de credit să lucreze cu puteri unite întru sporirea membrilor ei, și să se silească, ca și cel din urmă țeran să se bucure de binefăcătoarele ei roade, cu atât mai virtos, căci până acum economii noștri erau așiași la creditul altor bănci, chiar străine de neamul nostru, și al unor cămătari fără D-zeu, cari, ca pretutindenea, după câte un împrumut bagatel trag camete grozave

De aici înainte noua însoțire va da membrilor sei creditul trebuincios pe lângă procent moderat, care tot spre înaintarea lor în bunăstare se va întrebuița.

Dee D-zeu, ca aceasta a 12-a însoțire de credit rurală întemeiată de asemenea la îndemnul comitetului »Reuniunii române agricole« să fie spre înaintarea și binele economilor din frunțașă comună grănițerească. **Veștemeanul.**

Să n'am Paști, să n'am Crăciun
Să le mânc mergînd pe drum;
Să n'am Paști să n'am Rusale,
Să le mânc mergînd pe cale.

Săracă inima mea
Mult trăești cu voe rea,
Săracă inimă arsă,
Măcar bea, măcar te lasă
Dacă n'ai voe de-acasă,
Săracă inimă-amară
Să te pot scoate afară,
Să vadă toată lumea
Că cum e inima mea,
Și să vadă lumea toată
C'a mea inimă-'i stricată.

Somnu-'mi și aș dormi
Pe brațele mândruții,
Somnu-'mi și m'aș culca
Pe brațe la mândruța.
De dor dela mândra mea
'Mi-se uscă inima.

SCRISORI.

O „serată lunară“.

Agnita, Decemvrie 1899.

Poporul român din Agnita, a avut fericirea a vedea în mijlocul lui aproape în toate timpurile — bărbați conducători harnici, cu tragere de inimă și cu pricepere în a lor chemare. Astfel este acum dl învățător I. Paicu, care între altele a obicinuit să dea *serate lunare* pentru popor. O astfel de serată a fost în seara de 29 Noemvrie, fiind îndeșuită sala școlii de un public numeros. Programul seratei a fost astfel:

Punctul prim din program a fost o cântare din Abcedarul de Popescu, cu titlul »Cântarea școlarii«, cântată foarte frumos de copii.

În cuvîntul de deschidere dl învățător Ioan Paicu începînd cu cuvintele nemuritorului poet A. Murășan: »Pe voi vă nimiciră, a pismeii răutate« și »Unițivă în cugete, unițivă-'n simțiri« — ne spune, că pisma zace în inimile poporului de atunci, de când ca iobaj trebuia să lucre în breazda stăpînitorilor, dar' astăzi nu se mai potrivește cu spiritul timpului, — zice dl învățător, — azi avem drepturi și datorințe și acelea trebuiesc împlinite. Aduce apoi multe exemple, prin cari ne arată cât de stricătioasă e neunirea ori-și-cărui popor, căci ea îl nimiceste. Arată scopul acestor adunări și apoi urmează — raport școlar, în care ne arată câți elevi și eleve are înscriși, câți cercetează școala regulat, câți sînt provăzuți cu recuizitele de învățămînt, câți nu etc., apoi arată materialul parcurs etc. Scurt, a dat dl învățător în acest raport o icoană despre starea școlii și a învățămîntului în toate amănuntele. Punctul cel mai însemnat al programei a fost o disertație a învățătorului, prin care ne-a lăsat uimiți, definindu-ne ce va să zică — educațiune — creștere. În ea sbicuieste purtările cele rele ale părinților față de fiii lor. Spune cum au a-și conforma viețuirea comună cu fiii lor până la al 6-lea an al etății și de aici cum au a ajuta pe învățător în chemarea ce o are și îndeamnă a spriginii școala alătura cu dînsul. Ca dovadă cât de interesantă a fost lucrarea, servească faptul, că dl părinte Păreu la dorința tuturor îl roagă, ca la o a 2-a serată să o mai cetească odată lucrarea aceasta, că vor veni mai mulți să o asculte. Au urmat câteva cântări: »Ura!« »Eată ziua triumfală«, »Un tată din vechime« și un cântec numai al copiilor începători: »Clopoțelul chiamă«. După aceasta fiind ziua de Andreiu espune în cuvinte alese vieța și activitatea marelui Metropolit Șaguna, apoi băieții cântă imnul ce s'a cântat la mormîntul marelui Metropolit. A mai fost un dialog între 2 copile — »Mătușa și nepoata« — cari s'au produs de minune. Din vorbirea lor am putut observa scopul dialogului de a combate mândriile (lucsul) ducătoare la sapă de lemn.

În fine o altă copilă ne spune că băieții se însuflețesc când aud numele — Român — și de aceea cântă toți »Să trăească, să trăească tot ce e Român« etc. La sfîrșit dl părinte al nostru, care are și dînsul dorul de a vedea înaintînd po-

porul român, spune poporului o vorbire plină de sfaturi părintești și aduce laudă meritată dlui învățător, mulțumindu-și pentru osteneală.

Eu n'am alta de zis, decât, că dacă în toate comunele noastre românești s'ar înțelege așa de bine preoții cu învățătorii, ca și aici, și s'ar sprigină unul pe altul, am pute face — în unire în cugete și simțiri — mai mult decât avem chemarea a lucra în viaa Domnului.

Apreciatorul.

Protopretor cum se cade.

Ida-mare, 15 Dec. 1899.

Subscrisul cu inima plină de bucurie vin a vă descrie o faptă îmbucurătoare întâmplată la 15 Decembrie a. c. în cercul nostru *Ida-mare—Budurlău* cu prilejul alegerii de notar, o faptă de care noi rar avem prilej a vedea la puternicii zilei de astăzi.

E vorba de dl Pap Zoltán, protopretor al cercului *Teaca*, care de când e în fruntea acestui cerc, pare-că mai ușor răsufliam, de oare-ce d-sa este omul dreptății și libertății, în ce se deosebește de înaintașii sei. Dl Pap Zoltán este foarte drept și conștientios lăsând libertate fiecăruia a se folosi de dreptul garantat prin lege; astfel a urmat și în 15 Decembrie a. c. cu ocaziunea alegerii de notar în cercul notarial *Ida-mare* și *Budurlău*.

În timp de zece ani de când sunt în această comună au fost trei alegeri de notari, dar' acestea nu se pot numi alegeri, ci simple denumiri, căci pe lângă toate că erau mai mulți competenți, protopretorul respectiv venea cu un singur candidat și ne spunea să luăm spre știre, că »Măria Sa« ne-a adus de notar pe cutare Bodor, Szikszaj ori Vagner etc. și alegerea era făcută.

Nu așa s'a întâmplat acum. Dl Pap Zoltán, deși au fost patru competenți, între cari și un anumit Fejes Pál, rudă al protopretorului din cercul *Iadului* (comitatul Bistrița-Năsăud), pentru care era rugat să stăruiască, totuși d-sa a candidat pe toți patru. Alegerea s'a făcut verbal și spre uimirea tuturor nici pe juri nu i-a forțat ca să stăruiască pentru cutare ori cutare, ceea-ce până acum eram obișnuiți cu ele.

Concurenți au fost: Fejes Pál, Virgil Florian, Vartolomeiu Pop și Moiş János, adică un Maghiar, doi Români și un Sas. Cu toate-că dl Vartolomeiu Pop este un tânăr foarte inteligent și cu o purtare foarte bună, ear' cu calificațiunea întrece pe toți concurenții, totuși Românii noștri s'au alăturat pe lângă dl Virgil Florian, de oare-ce ca fost subnotar în acest cerc, prin o purtare bună și-a știut câștiga simpatia și încrederea tuturor. Chiar și Maghiarii și Sașii, de cari încă avem parte, i-au făcut promisiuni, numai cât cesti din urmă nu și-a ținut făgăduiala, deși au

văzut că cu Moiş János-ul lor nu li-se prea sfetește. Românii s'au arătat vrednici adunându-se cu toții la un loc, atât *Iudenii* cât și *Budurlenii* și cu toate eforturile Sașilor de a le rupe șirul prin ademeniri cu bani și beuturi, ei au ținut la olaltă.

Astfel a reușit Virgil Florian cu 15 voturi contra 8, cari voturi le-a primit Moiş János dela Sași. Grigorescu.

Faceți fonduri școlare.

Finteușul-mare, Nov. 1899.

Comuna noastră poartă numai numele de mare, dar' de fapte mică, numărând abia 130—40 familii, — dintre cari majoritatea nu se bucură de avere mai mărișoară.

Singura mângâiere a noastră în zilele de încercare — biserica — față cu mărimea comunei noastre, e destul de corespunzătoare; dar' cu atât mai puțin este corespunzătoare zidirea școlii. Apoi mai e și neajunsul, că școala nu are nici un izvor de venit sau fond, de unde urmează, că ivindu-se vre-o lipsă șco-

lorințele noastre, s'a pus în conștelegere cu mai mulți inteligenți din Șomcuta-mare, cărora le-a știut pune la inimă indemnul nobil, — spriginirea școlii române. Astfei întrunindu-se o frumoasă cunună de inteligență română au plecat spre comuna noastră la petrecere. Între acestia au fost mai mulți învățători, un jurist, mai mulți studenți în pedagogie și gimnasiu, apoi și altă inteligență din comunele vecine Poșta și Hosufaléu.

Petrecerea a fost foarte veselă, nimbul l-a ridicat unele cântări și hore naționale cântate de învățători în pauze. Mult ne-a înveselit d-na *Belbe*, soția dlui învățător I. Belbe din Finteușul, care prin vocea-i frumoasă a stors admirațiunea publicului.

Însuflețit a fost poporul din comuna noastră, mai ales după-ce a văzut venitul acestei petreceri, din care subtrăgându-se spesele avute, a rezultat venit curat 22 fl. 70 cr., am mai pus 30 cr. și așa am întregit suma la 23 fl. La această sumă s'a mai adaus 10 fl., cari au intrat din pedepsele școlare. Astfel azi școala noastră dispune de 33 fl. v. a., drept temei al fondului școlar.

Mică este această sumă, dar' pentru noi ni-se pare un tezaur, la înmulțirea căruia am promis că vom munci an de an spre ajungerea mărețului scop ce urmărim.

Îmi țin de plăcută datorința a aduce și pe această cale sincerele mulțumiri onoratei inteligențe din Șomcuta-mare și jur, care nu și-a cruțat ostenele, ci au contribuit la sporirea averii noastre naționale. Deu D-zeu, că de unde bănuți au dat, să primească însuși și înmiiit.

Gavriil Bogdan,
inv. gr.-or.

Din Africa: ÎMBLÂNZITORUL DE ȘERPI.

lară, siliți suntem a repartiza pe popor, îngreunându-i astfel traiul.

În scopul delăturării acestei mari și simțitoare lipse, subscrisul, îndată după-ce am fost ales ca învățător în această comună, am cercat tot posibilul pentru crearea unui fond școlar. Spre scopul acesta în înțelegere cu vrednicul nostru paroch, părintele *Stefan Dragoș*, am întemeiat mai întâiu un cor de plugari, alcătuit mai ales din juni (ficiori). Venitul ce-l va avea numitul cor e merit pentru fondul școlar. Spre acest scop am aranjat așa numitele petreceri populare, odată în fiecare an la Sf. Mărei.

Prima petrecere a și reușit destul de bine, fiind cercetată de un public numeros, dar' venitul curat s'a dat bisericeii din cauză, că chiar atunci aceasta a avut o lipsă foarte mare.

În anul de acum petrecerea s'a ținut Duminecă după Sf. Mărie, adică în 3 Septembrie st. n. Aceasta a fost coroana petrecerilor ținute până aci; și azi povestește poporul cu mare plăcere despre acea măreață sârbătoare.

Și cu acest prilej neobositul nostru bărbat de școală dl *Eliă Pop*, învățător pensionat în Șomcuta-mare, înțelegând

Din Africa.

— Vezi ilustrația. —

Partea de pământ *Africa*, care e așezată spre mează-zi dela noi și unde s'a iscat acum războiul între *Englezi* și *Burii*, a fost la început cunoscută numai pe la margini. Cum *Africa* e încunjurată de toate părțile cu Marea, *Europenii* s'au așezat mai întâiu pe țărmuri, pe când în lăuntru era și în parte este și azi, puțin cunoscută. *Burii* încă au pătruns în locuri necunoscute, unde și-au întemeiat țeara lor de azi.

În părțile din lăuntru ale *Africii* locuiesc *Negrii*, seminții mari, din cari unii sunt încă și azi muncitori de oameni. Pe aici se estind păduri uriașe și nepătrunse, în cari trăiesc multe soiuri de animale (vietăți), cari pe la noi nu sunt și cel mult de le vedem prin menagerii, cari vin prin orașe, pe la țiguri. Astfel sunt elefanții, leii, tigrii, hienele, crocodilii și felurite soiuri de șerpi etc. Unii din șerpi se pot și imblânzi. Ilustrația noastră de azi ne înfățișează pe un *Negru*, imblânzitor de șerpi. *Negrii* sunt meșteri în aceasta. În ilustrație se vede, cum *Negru* își ține șerpele imblânzit în un fel de corfă și la glasul fluierului el ese afară, se încolăcește pe trupul stăpănu-seu și e supus și ascultător, bună-oară ca un câțel.

PARTEA ECONOMICĂ.

Iernatul vitelor.

În nrul 28 al acestei foi am arătat, că în anul acesta are să fie o lipsă mai mare de nutreț, ca în anii trecuți, și că această lipsă a provenit, parte din cauza timpului nepriincios a creșterii aceluia, parte din cauză, că pe unele locuri până astăzi încă nu se cultivă plantele de nutreț: trifoiul, luțerna, măzăricea ș. c. l.

Lipsa de nutreț va deveni cu atât mai simțitoare, cu cât și iarna anului acestuia ne-a salutat mai de timpuriu ca de obicei. În adevăr, că cu 3 Noemvrie vechiu s'a pus o zăpadă destul de mare, după care înseninându-se, am avut un ger ca pe la Bobotează. În urma acestuia vitele mai mari și-au întrerupt pășunatul din câmp și au trebuit adăpostite și nutrite în grajduri.

Iernatul vitelor în grajd dă mai tot atât de lucru economului, ca și lucrul câmpului. Ba un iernat regulat, putem constata cu siguranță, că e mai cu grije decât săvârșirea multora din lucrurile câmpului. De aceea încă cei vechi ziceau foarte potrivit, că: »Ochii stăpânului, îngrașă vitele«.

Pe temeiul acestui proverb, apoi pe temeiul păcăniilor unor economi mai ușori de fire, cari sunt dedați a încrede iernatul vitelor unor copii nevîrstnici sau servitori nepricepuți, este prea firesc, ca să atragem de cu timpuriu luarea aminte a economilor noștri asupra acelei împrejurări, ca nutrețul să fie cât se poate de bine îngrijit și cruțat.

Când zicem, ca nutrețul să fie bine cruțat și îngrijit, nu înțelegem aceea, ca acela să se țină în șop sau claie, ear' vitele să rabde legate de iesle în grajd. Nu. Prin cruțat voim a înțelege aici aceea recerință, ca nutrețul să se dea vitelor în porțiuni amăsurate vârstei lor și anume: celor mari mai mult, ear' celor mici mai puțin. Pentru-că dacă nu se va ține cont de aceasta și se va prăda fără măsură nutrețul, deoparte are economul pagubă prin aceea, că se trece prea curând, de altă parte nici vitele nu-l mănâncă cum se cade.

Salvina.

(Urmare).

Așa se ospătară toată ziulica, în mîncări și în beuturi și în jocuri și în pușcarea la țintă, ear' când se apropiă seara porniră toți spre casă în sunetul muzicii. Căii îi duceau acum de dologi, că cine se coboară călare?

Ionuț merse cu soru-sa și cu cumnatu-seu ață la ei, adecă la părintele, unde-i aștepta Salvina cu cina gata și cu toate în bună rîndială.

— Ce-i nou pe-acasă? — întrebă preoteasa.

— Bine, cum ne-ai lăsat, — răspuse Salvina luând caii și ducându-i la grajd. Când esî din grajd, cum legase caii, zise Ionuț:

— N'ai de-a 'ndemână vre-un argat să ducă și calul meu acasă, că eu mai petrec o leacă la sora?

— L-oi duce eu, că toți sînt împraștiați.

Și luă Salvina calul lui Ionuț și-l duse la el acasă de-l dete în grija argaților, apoi într'o minută fu înderēt să vadă ce porunci i-a da stăpâna.

Ionuț cu popa și cu preoteasa erau în pridvor și povesteau chiar de ea.

Despre aceasta cred, că s'a putut convinge fiecare econom, care a dat cândva vitelor de mîncare mai mult ca de obicei, că acelea îl trag pe jos, pe sub ele, îl calcă în picioare, suflă în el, îl umplu de bale și apoi nu-l mai mănâncă, încât trebuie așternut sau dat la alte animale mai puțin alegătoare în privința nutrețului.

O altă recerință pentru iernatul vitelor este alegerea sau sortarea nutrețului după anotimpuri. În privința aceasta mai fiecare econom știe că nutrețul mai mare, mai rău și mai puțin nutritor trebuie dat la început și în lunile de iarnă, când vitele nu prea născocesc, fie din cauza gerului, fie din cauză că fiind mai odihnite se dedau și cu un astfel de nutreț, ear' cel mai bun în lunile de primăvară, când se începe lucrul câmpului și vitele »încep a mirosi iarba«, cum se zice și nu mai mănâncă nutrețul rău.

La iernatul vitelor, economul trebuie să fie cu băgare de seamă și la așezarea acelor în grajd, astfel ca cele mari să fie deoparte, ear' cele mai mici de altă parte. Aceasta trebuie să se facă deoparte, pentru-că vitele la mîncare sînt lacome și pismoase și cele mai mari împung pe cele mai mici, de altă parte, pentru-că cele mai mici și mai tinere trebuie nutrite cu un nutreț mai bun și mai ales, ca cele mai bătrâne.

Dacă se nutresc și vitele mai tinere cu un nutreț mai rău, atunci capătă așa numitul »foale de paie«, care le trage cătră pămînt și une-ori se cocoșează și de spinare. Foalele de paie îl capătă și vitele cele mari, dacă se nutresc mai mult cu paie și coceni. Aceasta trebuie să se înțeleagă astfel, că fiind nutrețul numit foarte voluminos și puțin nutritor, vitele trebuie să consume foarte mult din acela, ca să-și poată stîmpăra foamea, ca și omul când se nutrește cu bucate de post.

Dar' prin o îndopare prea peste măsură cu asemenea nutreț, se lărgesc și lungesc din seamă afară organele mistuitoare, cari prin aceea ocupă un volum (loc) tot mai mare în foalele animalelor. De aceea apoi și vedem că vitele nutrite numai cu paie și coceni sînt de regulă foarte folticoase. A

— Trebuie să fie a mea, — zise Ionuț, — ori mai multe nu-s.

— S'ar potrivî bine cu tine, cumnate, — aduase popa, — numai știe-o nătăria ce-i așa de nu știu cum. Mă, e bună, e harnică, e credincioasă și frumoasă, dar' așa-i de nu știu cum, de și eu că-i sînt stăpân, par'că mă sfiesc să prind multă vorbă cu ea. N'ar scoate ea din gura ei vorbă fără folos, da s'o pui pe cărbuni. Cu nime vorbe multe nu întinde, voioasă nime nu o vede, dar' nici năcăjită, ea-i tot într'o formă, tot ea. Lucră și tace și tace și lucră, încă de când e la noi în casă, nime nici o poruncă nu i-a dat, nime nici o vină nu i-a băgat, că n'a avut de ce.

Salvina sosi, popa o trimise să aducă o oală de vin din pivniță și o ulcă curată.

Îndată se întoarse ea cu o oală ca de 4 cupe și cu o ulcă de Iara, roșie, nesmăltuită, și le puse pe masă.

— Începe tu Salvina rîndul, să nu ne fi adus ceva otravă, — zise popa rîzînd.

Și băgă Salvina ulca-n oală și o umplu și închină: »Să vă dea D-zeu bine și sănătate«, — duse ulca la buze și o puse ear' pe masă.

nutri deci vitele numai cu paie și coceni nu este cu cale, precum nu este cu cale nici aceea, ca acelea să se nutrească numai cu grăunțe sau urluială. Ca în toate, așa și în privința aceasta trebuie ținută calea de mijloc, adecă: o mîncare de paie sau coceni, o mîncare de fîn, ear' după adăpat o mîncare de napi cu pleavă, ovēs sau urluială.

Pentru a ușura încâtva nutrirea vitelor cu un nutreț mai mare, s'au introdus în timpul din urmă anumite mașini pentru tăiatul aceluia. Tăiatul nutrețului pentru vitele rumegătoare însă nu trebuie să se facă de tot mărunt, de oare-ce astfel nu se poate rumega și vitele se umflă și se bolnăvesc de acela. Cel mult dacă acela se taie pe două sau trei locuri.

De mare însemnătate la nutrirea vitelor este amestecarea nutrețului. Prin aceasta înțelegem amestecarea fînului mai rău, sau a paielor cu a unui fîn mai bun sau cu otavă. Amestecarea se face după împrejurări în părți egale (asemenea) sau și neegale. Dacă cutare nutreț este prea mare, precum sînt paietele, atunci se taie și numai după aceea se amestecă.

Între nutrețurile de paie ântăietate se cuvine paielor de ovēs, de mălaiu și de orz. Cele de grâu și săcară încă se pot întrebuița, dar' numai ca mestecătură cu fîn sau otavă.

Între nutrețurile de pleavă deosemena se cuvine ântăietate plevelor de ovēs, cari în stare poaspătă sînt foarte nutritoare. Cele de grâu fiind mai aspre, se întrebuițează mai mult opărite și amestecate cu napi sau urluială.

În economiile mai mari s'a statorit deja o anumită tabelă, așa numita tabelă a lui Wolf, pentru amestecarea nutrețurilor. Această tabelă măsură după chilogram pentru fiecare vită cât nutreț să i-se dea fîn, paie, pleavă, grăunțe, urluială, napi ș. a. Pentru economiile mai mici însă, nu se poate întrebuița o asemenea tabelă, de oare-ce în acelea nu se află atâtea feluri de nutrețuri. Totuși s'a statorit și pentru acestea unele reguli obștești de următorul cuprins:

Pentru-ca o vită se poată trăi și se nu moară de foame, trebuie să i-se dea nutreț în greutate de a 60-a parte

— Dar' ce, nu beai? — întrebară toț cu o gură.

— Știți bine că în veci nu gust beutură afară de apă.

— Dar' bea o leacă.

— Nu pot!

— Dar' numai o lecută, că-i bun.

— Bun, dar' vă mulțumesc, că eu nu beau.

Și cu aceste vorbe se duse de pe pridvor.

Ionuț privi mult după ea și rămase în-gândurat.

La săptămâna era joc în luncă, numai peste drum dela popa.

— Hai și tu Salvina în luncă — zise preoteasa colea după ameazi când începea a se aduna lumea.

— Eu rămân unde-s, maică preoteasă.

— Dar' hai îți zic, ce-i sta tot închisă ca babele, doară-i vară și frumos, ne-om sătura la iarnă de stat tot închisi în casă, ca de frica Tătarilor.

— Nu merg.

— Noa, cu asta gătai...

din greutatea și trupească; pentru-ca să-și poată ține carnea, trebuie să 'i-se dea a 50-a parte; pentru-ca se poată fi folosită cu succes la lucru a 40-a parte; pentru-ca se poată crește a 30-a parte, ear' pentru cele cu vițel în foale tot a 30-a parte.

Acelea, cari se poată trăi se numesc vitele sterpe, acelea cari să-și poată păstra carnea și cu aceasta și puterea se numesc vitele de lucru, acelea, cari se poată crește se numesc vitele mai tinere, ear' cele cu vițel în foale deasemenea trebuie mai bine nutrite, ca se poată crește și acela.

Pentru acestea din urmă economul trebuie să fie cu grije și în privința alegerii nutrețului și anume: ca acesta să nu fie înoroit, muced sau amestecat cu cuiburi de șoareci, căci în asemenea casuri ușor pot să lapede. Deasemenea pot să lapede și dacă rîvnesc sau beau apă prea rece.

Îndeobște vitele trebuie nutrite de câte trei-ori pe zi: dimineața, la amiază și seara. Cu prilejul nutritului totdeauna trebuie dat mai întâiu nutrețul cel mai mare și mai puțin nutritor și numai după-ce 'l-au mâncat pe acela li-se dă de cel mai bun. După fiecare nutriție, ieslea trebuie curățită și numai după aceea să se pună în ea nutrețul proaspăt.

Afară de nutreț la iernatul vitelor în grajd mai e de lipsă și sarea, prin care nutrețul li-se face mai gustos și mai ușor de mistuit. Sarea se dă vitelor de regulă amestecată cu tărîțe sau urluială. Aceea se mai poate da și în grunzi mai mari ca se o lingă, dar' în starea aceasta, vitele prea lăcome, rupînd cu dinții din ea, pot să 'și-i rupă sau vatăme. Pe unde se află fântâni de apă sărată, pe acolo li-se poate da și de aceea sau se poate stropi nutrețul mai mare cu apă de aceea. Pentru vitele mai mari se socotește pe an o cantitate de sare de 6—8 chilograme.

Adăpatul vitelor pe timpul iernatului în grajd, încă e o recerință foarte însemnată. Adăpatul trebuie să se facă în decursul mîncării, de oare-ce după-ce încep a rumega, nu mai prea beau așa bucurios. Înainte de adăpat totdeauna trebuie nutrite cu un nutreț mai bun.

— Salvină, — zise popa intrînd de afară, — vino cu noi în luncă, închide ușa și adă cheia încoace

— Nu merg, părinte, eu stau aci în pridvor, se vede jocul destul de bine și de aci.

— Dar' aci cum vei juca singură, hai colo unde-'s cei mulți.

— Nu merg, părinte, mulțumesc.

— Dar' de ce să nu mergi? Ești tinără, frumoasă, chiar în vîrsta petrecerilor. Hai cu noi, nu te mai fasoli atîta.

— Nu merg părinte de bună-seamă.

— Noa-'i bine! Cu asta o gătai.

— Eu o gătai înaintea d-tale, — adăuse preoteasa:

— Apoi mergem dară noi, — adăuse popa, — că asta se teme de oameni, ar sta tot ca ursu-'n bârlug.

Hora este frumoasă, lume multă, veselă, toți jucau, toți își petreceau, numai Salvina sta singură în pridvor îngândurată. Sunetul muzicii îl auzia pe cei-ce-și petreceu îi vedea și 'i-se ducea inima să meargă și ea, dar' își călca pe inimă și-și zicea:

— Nu se poate, nu se cuvine; eu să-mi petrec? Și mama-'i în groapă din pricina

Apa cu care se adapă vitele trebuie să fie limpede și nu prea rece, căci dacă e prea rece ușor pot să capete anumite friguri sau răceli la stomach. Asemenea pot să răcească pe timpul de iarnă și atunci, când vitele se țin pînă-cînd se scoate gunoiul de sub ele, cu ferestrele și ușile deschise, adică în curentul rece de aer.

Peste tot la nutrierea vitelor în grajd trebuie să se țină rînd și regulă, nu numai în aceea ce se ține de nutriție adăpat și sărat, ci și în aceea ce se ține de așternut, țesălat, curățit ș. c. l.

Cine vrea deci, ca să-și ierneze bine vitele, trebuie să țină cont de aceste recerințe, trebuie să țină cont cu atît mai vîrtos, cu cît în ziua de astăzi lumea s'a datat a judeca hărnicia și starea unui econom, nu numai după casele și celelalte superedificate frumoase, ci și după starea aceea, în care acela își scoate vitele din iarnă. Ioan Georgescu.

Despre măiestrii.

VII.

Dubălăra (argășitoria), tăbăcăria.

Poporul nostru dela sate poartă în zilele de lucru — ba cei mai în adevăr cuminte și în zilele de sărbătoare — o încălțăminte ușoară, bună, practică, numită opincă. De aci a și venit zicala, că >opinca-'i talpa țerei<. Dar' minunea minunilor! Această încălțăminte trebuie țeranul nostru să 'și-o cumpere din satră, dela negustori ori dela dubalari străini.

Mai de mult își argășiau țeranii nostri singuri pieile trebuincioase pentru opinci. E drept, că în mod foarte primitiv: le uscau întinse pe fața casei presărate cu cenușe, apoi le tăiau, le presărau cu cenușe și le frecău cu toporiștea săcurei pînă mergea tot părul de pe ele (de aci a rămas zicala: 'l-a ras cu toporiștea săcurei). După aceea le argășiau. Dar' cum făceau argășeala? Despoiau pe bieții arini de scoarță, scoarța o ferbeau și în zeama aceea roșie băgau opincile. După uscare le îngurgău și era bine. Încet pe încetul însă a eșit din datină acest mod de argășire, care azi numai rar se mai vede pe la munți ori prin cele gorgane. Azi lumea s'a

mea, ear' tata zace în temniță tot din aceea pricină? Nu se cade, nu merg!

Cum sta așa îngândurată, numai vede că se deschide porțița și un june zdravăn intră în curte. Era Ionuț.

— Ce faci, Salvină?

— Șed și mă uit și eu la horă.

— Dar' vino și tu acolo, hai să jucăm amîndoi un joc.

— Mulțumesc, Ionuț, joacă sănătos că eu nu pot merge.

— Dar' de ce nu poți? Sora-ți dă voce, eu te chem; doară 'ți-e rușine cu mine?

— Nu 'mi-e rușine, Ionuț, cum să-mi fie; dar' nu pot, nu se cade... De-ai ști, ce nu știi, nu m'ai chema... Du-te cu bine și joacă cu cele-ce scapără după joc.

— Dar', Salvină, aș ave să-ți spun ceva. Uite sîntem numai amîndoi, tu în pridvor sus, eu jos sub pridvor; tu, ean să te gîndești, eu am gînduri bune cu tine, vreau să te fac găzdoia mea, soția mea. Ce zici la asta? (Va urma).

fudulit și lenevit, nici slugile nu 'ți-ar purta opinci de acelea, numai de cele de satră. Drept este că au eșit și unele ordinațiuni, că oamenii foloseau pentru opinci și piei de vite crepate; mai este drept și aceea, că azi sînt mari accisele pentru tăiatul de carne, oamenii nu mai cutează a se însoți ca mai de mult la câte o vită de *hopșe*, a cărei carne se o mănânce, ear' pielea se o împartă de opinci, dar' și aceea e drept, că opincile se scumpesc pe zi ce merge. Deci ar fi timpul ca să ne apucăm a învăța măiestria aceasta, care se numește *dubălărit* sau *tăbăcărit*. Să puneți numai seama, dubălarii nici nu deschid șetrele pînă-'i cruce amează-zi, și colo la 1—2 ciasuri după amează-zi ei merg acasă cu căruțele goale, mai ales toamna, iarna și primăvara. Că, ori-cât s'ar frămînta cineva, dar' opinci trebuie mai multe, că opincari-'s mai mulți în țeară și fără ele nu se poate. Fără ele nu poate nici muncitorul care ar ave modru să poarte tot ciobote, că iarna la pădure îl ia sărsăillă de frig în ele. Afară de aceea-'i mult mai ușoară și mai ieftină. Dubălăria încă se învață în 3—4 ani. Când își deschide cineva lucrătoreea, are să bage de seamă să se așeze în apropierea apei. Unelte-'i trebuiesc puține, dar' îi trebuiesc bani cu cari să cumpere piei, scoarță de stejar ș. a. măruntșuri pentru argăsit. Dar' și folos aduce dubălăritul. Între cei mai avuți măiestri sînt dubălarii, ori în ce oraș vei merge. De ce dar' n'am vedea să ne creștem cît de mulți dubalari? Ian să cercăm, și vom vedea că-'i bine. I. P. B.

Esposițiile economice în Sibiu.

(Urmare).

Esposiția a avut în total 304 esponenți, dintre cari numai 14 afară de comitatul nostru și anume: Nicolae Borza, paroch Viștea-inf. (com. Făgăraș); George Pop, preot Mihalt; Ioan Neamțu, propr. Alămor; Iosif Neagoe, preot și Nicolae Dărămuș, notar, ambii din Cetea; Vasilie Bratu, paroch și Vasilie Bratu, cand. de preoție, ambii din Armeni și toți din comitatul Alba-inf.; d-na Ecaterina Olariu n. Orbonaș din Deva, Vasile Domșa, prot. și Constantin Baciu, dir. școl. ambii din Orăștie; Ioan Sîrbu, paroch din Roșcani, și toți din comitatul Hunedoarei; Constantin Cothișel, paroch, Iosif Arieșan, preot și Nic. Cothișel, primar, toți din Certegea (Munții-Apuseni) comitatul Turda-Arieș.

Cei mai multi esponenți sînt proprietari din Seliște, unde vocea bravului corp învățătoresc răsune a aflat, și băieții de școală în frunte cu învățătorii lor și cu cunoscutul pomolog dl Ioan Chirca, v-not. acolo, au adunat dela 103 proprietari, cea mai bogată colecțiune de poame. Din comuna Cacova a spus școala de acolo deasemenea o frumoasă colecțiune, și tot din această comună dl Ioan Dobrotă, comisar financiar în pens., a spus mere, pere și vinuri. Din Aciliu au spus 39 proprietari, din Rășinari 38, din Sibiu 25, Vale 10, din Galeș, Șura-mare câte 9, din Sibiel 6 proprietari în frunte cu zelosul cultivator de poame dl Ioan Popescu, membru al comitetului central al Reun., din Sadu 3

din Tilișca și Gurariului câte 2; apoi câte 1 din Ludoș, Dobârca și Mercurea (păr. prot. Droc). Sebeșul-săsesc a avut de brav reprezentant pe dl Petru Opincariu, care a împodobit esopisția cu nu mai puțin de 9 soiuri struguri din cei mai căutați, cum și cu rachiuuri, vinuri, etc. Veduva regretatului fruntaș dl Șufană Țarină din Poiana a ținut să reprezente comuna Poiana; din părțile Oltului au spus: 3 proprietari din Tălmăcel, câte 2 din Avrig și Săcădate și câte 1 din Sebeșul-sup., Veștem. Boița și Răcovița; de pe Hârțibaci au spus 11 proprietari din Ilimbav, în frunte cu vrednicul par. Ioan Alesandru de acolo; 9 din Nucet și 1 din Cornățel (par. I. Petrișor). Corpul învățătoresc din Poplaca a trimis deasemenea o frumoasă colecțiune de mere, pere, etc., adunate de proprietarii de acolo.

Juriul esopisției, constituit la 24 n. sub conducerea presidentului nostru a ales de raportor pe colegul nostru dl Ioan Chirca, v.-not. în Seliște, a cărui chemare fiind a ne prezenta un raport mai amănunțit și științific — eu mă mărginesc a releva următoarele:

În ziua primă esopisția a fost cercetată, computând și elevii școlari, de 432 persoane; în a 2-a de 249; în a 3-a 371; în a 4-a 568; în a 5-a 268; în a 6-a de 716; în a 7-a de 573; în a 8-a zi computând și pe oșpeții prezenți la încheierea festivă cu bilet permanent, numărul vizitatorilor — s'a urcat la cifra de 600. În total așadar' au frecventat esopisția 3777 persoane.

În urma apelului adresat de noi către 50 direcțiuni școlare, esopisția a fost cercetată în ziua a 2-a de 150 elevi ai școlii capitale din Seliște, în frunte cu corpul învățătoresc de acolo; în a 3-a elevii din Rășinari, 150 la număr, în a 4-a 52 elevi din Șura-mare și tot atunci școlarii dela școala de aplicație de pe lângă seminarul »Andreian« 56 la număr; ai școlii populare române din Suburbiul-de-jos, 50 la număr și 43 din Suburbiul-iosefin; apoi 200 elevi ai gimnaziului luteran și ai realelor din loc, sub conducerea profesorilor lor; în a 5-a zi vre-o 70 elevi ai cursului II. și IV. din pedagogiul evanghelic-lutern săsesc de aici, cu profesorii lor; în a 6-a zi școala civilă a Asociațiunii și a Reuniunii femeilor; apoi 25 elevi ai școlii de repetiție din Veștem; 55 din Gurariului și corporativ membrii »Reuniunii învățătorilor din districtul Sibiiu« și tot în aceea zi toți elevii seminarului »Andreian«, cum și cursul I. și III. ai pedagogiului evanghelic-lutern din loc; în a 7-a zi 90 elevi ai școlii din Aciliu, a III., V., VII. și a VIII-a clasă a gimnaziului de stat de aici; 23 școlari din Boița, 58 din Orlat; elevele interne și externe din claustrul Ursulinelor. (Va urma).

SFATURI.

Pastrarea untului proaspăt.

Cel mai bun mijloc pentru a ține untul în stare proaspătă, este următorul: După-ce s'a spălat bine, untul se șterge cu îngrijire și apoi se umple cu el anumite borcanele (sticle) de lut cu gâtul ceva mai larg. Borcanelele astfel

umplute, se pun apoi într'o căldare de jumătate cu apă și se ferb până dau în clocote. Apa nu trebuie se ajungă până la gura borcanelelor. Acestea se scot numai după-ce s'a răcit apa. Untul astfel pregătit, se poate păstra apoi în stare proaspătă timp de o jumătate de an. Prin topirea untului în apă ferbinte tot zărul se așează pe fundul vaselor și astfel untul rămâne pe deplin curat.

Împrospătarea untului râncezit.

Untul râncezit, se poate reîmprospăta în modul următor: Se spală mai întâiu cu apă rece, apoi se taie felii subțiri și astfel se pune într'un vas curat de lut, în care se amestecă cu puțin lapte dulce proaspăt și se bate cu o lingură de lemn. După scurgerea laptelui, untul rămâne proaspăt, ca-și-când s'ar fi pregătit numai atunci.

Știri economice.

O nouă mină de fer. Se vestește din Arad, că în munții hotarnici dintre comitatele Aradului și Bihorului s'au descoperit straturi bogate de petri feruginoase, cari, după cercetările făcute, conține 60% fer curat.

Cai pentru armata română se cumpără acum în Ungaria de către o comisie de oficeri români. În Hodmező-Vásárhely au cumpărat cai dela 39 gazde. Oficerii vor face cumpărări și prin alte orașe.

Filoxera. Podgoriile comunelor Madoș Sarcea, Öregfalu, Tamásfalva, Șurian, Canac, Seleuș și Sân-Petru (comitatul Torontal) fiind inficiate de filoxeră, ministrul de agricultură le-a pus sub carantină.

Tîrgul din Timișoara, început în 14 Decemvrie, a fost mult mai slab cercetat decât cele din anii trecuți. S'au scos la tîrg numai 3500 vite cornute (mari și mici), 2000 rîmători și 3000 cai. Tot așa de slab a fost și în privința pometurilor, venind abia 500 cară cu poame, pe când în alți ani veniau 900—1000. Marfa industrială încă a avut trecere foarte slabă. Peste tot în est-an tîrgul Sf. Nicolae al Timișoarei a fost slab de tot, ceea-ce pe lângă lipsa de bani va fi provenit și din troienirea drumurilor de comunicație.

Convocare. Pe baza conclusului comitetului central din 5 Decemvrie 1899 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, am onoară a convoca a *XI-a adunare generală ordinară* a »Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului« în Rășinari, pe Duminecă, în 31 Decemvrie n. a. c., la 11 ore a. m.

Program: 1. Presentarea raportului general al comitetului central, a rațiunilor pe anul 1898 și proiectul de budget pe 1900. — 2. Propuneri eventuale din partea membrilor. — 3. Despre cultura fenațelor. — 4. Autenticarea protocolului ședinței.

Sibiiu, 20 Decemvrie n. 1899.

Demetriu Comșa,
president.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Lecțiuni de model.

Recunoștința fiilor către părinți. (A treia carte de cetire de Dr. P. Șpan, pentru desp. al 4-lea.)
(Urmare și fine).

A. Predarea 2.

Înțeles-a regele pe sătean ce dădii anumite dă el și cui dă capital împrumut? Nu 'l-a înțeles. Dar' voi știți anume ce dădii da săteanul? Nu știm. Să vă spun dar' istorioara mai departe.

»După aceste deslușiri, bunul rege se afla într'o nedumerire și mai mare. Dar' muncitorul se silă să-l facă să înțeleagă cum își întrebuițează el banii lui. »Eu îmi împart câștigul cu bieții mei părinți, căci ei nu pot să mai muncească de bătrâni ce sînt. Tot din câștigul meu fac parte și copiii mei, căci sînt prea mici ca să lucreze.

Părinților le plătesc astfel iubirea, ce ei 'mi-au arătat-o »când eram copil, ear' dela copiii mei trag nădejde, că nici ei nu mă vor părăsi la vîrsta bătrînețelor.

Regele auzind toate acestea, lăudă foarte mult pe vrednicul muncitor. Drept răsplată el îngrijă de creșterea copiilor pentru-ca și dîșii să-l ajute când va fi bătrân ca părinții lui.

B. Aprofundarea în materie.

Pentru-ce se afla regele în nedumerire după spusele săteanului? Fiindcă nu-l pricepea deplin pe sătean. Când zicem că se află cineva în nedumerire? Când nu înțelege ceva. Și încă când? Când nu știe ceva să facă sigur (hotărît). Putut-a face săteanul pe rege să înțeleagă, ce face el cu cele două părți ce-i rămănea din 33 cruceri de zi? Putut. Cum? 'I-a spus regelui că o parte o dă părinților lui, bătrâni, cari nu mai puteau lucra, ear' a treia parte o dă pruncilor mici, cari nu erau harnici de lucru. Acum spuneți-mi ce a înțeles săteanul sub »dădii«? El a înțeles banii ce-i dă părinților lui bătrâni. Și cât le da pe zi? 11 cruceri. Și ce a înțeles sub capitalul dat cu dobândă? A înțeles banii cari îi da pentru traiul pruncilor lui. Pentru-ce a numit săteanul banii dați pruncilor de capital? Pentru-că el avea nădejde să-l susțină și pruncii lui când el nu va putea lucra. Cum mai putem zice nădejde cu alt cuvânt? Speranță. Așa zicem: eu am speranță, sau eu am nădejde, sau eu trag nădejde.

Pentru-ce s'a purtat săteanul nostru așa de brav față de părinți? Pentru-că părinții lui 'l-au crescut și au grijit de el în tot chipul. Săteanul își plătea acum numai datorile — dădiiile lui — părinților sei. Și pentru-ce a dat el a treia parte pruncilor sei? Pentru-că părinții sînt datori a grijă de pruncii lor. Și încă pentru-ce? Pentru-că trăgea nădejdea, că și fiii lui îl vor ține la neputințe și la bătrînețe. Ce a făcut regele, după-ce ascultă până în capăt pe sătean? 'L-a lăudat pe sătean foarte mult. Pentru-ce se numește muncitorul »vrednic«? Fiindcă el cu brațele sale se ținea pe sine, pruncii sei și pe bătrânii lui părinți cari erau neputincioși. Și

ee fi promise regele săteanului? Că va grijă de creșterea pruncilor lui. (Recapitularea întregii narațiuni).

C. Aprofundarea etică.

Despre cine am vorbit noi în istorioara noastră? Despre un rege și un sătean. Ce a făcut regele, ca să ne placă nouă? El a stat de vorbă cu săteanul, și l-a întrebat din fir în păr cum muncește și cum trăește. Ce fel de rege a putut fi el? Un rege *bun*. Și încă cum îl mai putem numi, fiindcă a stat de vorbă cu un țeran. El a fost un rege *amicabil* (*prietenos*). Ce fel de rege ar fi fost el, dacă nici nu s'ar fi uitat la sătean? Un rege *sumef*, fălos (mândru, fudul). Ce a făcut regele după-ace a ascultat pe sătean? 'L-a lăudat și a zis că va îngriji de pruncii lui. Cum îl putem numi pe acel rege pentru aceste fapte? Îl putem numi rege *drept* și *darnic*. Ce credeți, era regele bogat ori sărac? El era *bogat*. Cum îl mai putem numi pe bogatul care ajută pe cei săraci și lipsiți? *Generos*.

Să vedem acum ce a făcut săteanul? El săpa vesel și voios. Ce fel de om era el dar? Un om *harnic*. Era el bogat ori sărac? Era sărac *cinstit*. Cum mai era el dacă trăia cu 11 cruceri la zi? Om *cumpelat* și *cruțător*. Ce fel de părinte era el? Un părinte *adevărat*. De unde știți aceasta? Fiindcă se îngrija de creșterea pruncilor sei.

Acum să-mi spuneți, care este însușirea cea mai frumoasă a săteanului nostru și despre care v'am vorbit la început? Însușirea cea mai frumoasă a săteanului este: că el a fost *recunoscător* față de părinții sei bătrâni și neputincioși. Prin cari cuvinte să exprimă în povestea noastră, recunoștința față de părinți? Prin cuvintele: »Eu îmi împart câștigul cu bieții mei părinți, cari nu pot să muncească de bătrâni ce sînt« Repetați-mi încă odată, cum a fost regele, și apoi cum a fost săteanul?...

Asociația.

Să-mi spuneți acum pe scurt cum era regele și cum era săteanul?

Regele era bun, amicabil, săteanul încă era bun și amicabil.

Regele era drept, bogat și generos, săteanul încă era drept, dar' era sărac și foarte cruțător. Regele era un domnitor adevărat, — săteanul un părinte adevărat.

Și regele și săteanul au fost oameni recunoscători. Cel dintău și-a arătat recunoștința față de sătean mirându-se de vrednicia lui și îngrijindu-se de creșterea pruncilor lui, ear' săteanul și-a arătat recunoștința față de părinții sei.

Sistemizarea.

»Recunoștința e una dintre cele mai frumoase virtuți ale fiilor«.

Repetește și tu N. N. aceste sentențe. Acestea se învață de rost.

Aplicarea.

Ce putem învăța din istorioara ce v'am spus? Noi putem învăța că: lucrurile noastre se le facem totdeauna veseli și voioși. Să nu așteptăm totdeauna, ca lucrul nostru să se plătească scump. Săteanul nostru lucra pentru 33 cruceri la zi. Traiul nostru să fie

cât mai simplu. Pentru-ce? Pentru-că nu trăește omul ca să mănăce, ci mănăca ca să trăească.

Din ce agonisim să punem ceva și la o parte în fiecare zi. Pentru-ce? Pentru-că va fi și timp, când nu vom pute agonisi nimic. Față de părinți cum trebuie să ne purtăm? Să ne purtăm numai ca și săteanul. Să-i ascultăm totdeauna și să ne îngrijim de ei la cas de neputințe. Ce fel de prunci sînt cei-ce se rușinează, și nu bagă în seamă pe părinții lor? Sînt prunci blăstemați. Știreați să-mi spuneți niște fii blăstemați? Cain, Avisalon, fiii lui Eli. Și ce face D-zeu cu atari prunci? Îi pedesește. Fiii trebuie să fie recunoscători față de părinți. Ce pot să învețe părinții din istorioară? Ei pot să învețe că: părinții sînt datori a îngriji de buna creștere a fiilor sei.

Ce trebuie să facă și cum au să se poarte domnitorii, precum și cei-ce sînt în diregătorii față de popor? Ei trebuie să se intereseze de binele poporului, și să nu-l asuprească. Pe oamenii cei buni și vrednici trebuie să-ri răsplătească după faptele lor.

Învățătorul cetește din carte istorioara, apoi unul sau doi elevi și se dă ca lecțiune pe acasă, avînd fiecare să o știe enara pe ora vitoare și ceti cum se cuvine.

I. German.
catchet gr.-oriental.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Și cum veniau potop Turcii, avînd pe desertorii lui Golia în frunte, și cum Moldovenii la cuvîntul lui Ioan-Vodă își îndreptară ploaia de săgeți asupra fraților vînzători, acestia pieriră toți până la anul! Așa le trebuiau mișeilor. Poate și dacă rămăneau sub comanda lui Vodă piereau, dar' piereau eroi pușcați de păgâni, așa periră ca mișei, ca câinii pușcați de eroi!

De loc curaj nou cuprinse sufletele care se cam îndoiau ale Moldovenilor. Vodă făcî repede un admirabil plan de bătaie:

Turcii veniau în ordine conică, adecă cu un colț înainte, ca o gură de săcure. Vodă dete poruncă Cazacilor se atace o lature a formațiunii, ear' călăreții cu sulilele altă coastă și pedestriimea să-i dea ploaie de săgeți în față. Lovitura fu atât de teribilă, că în scurt *Turcii întoarseră spatele și începură fuga!*

Fuga lor era de silă că nu mai puteau răsbate înainte, dar' era și o apucătură vicleană: prin retragere voiau să aducă oștirile moldovene în goană între gurile tunurilor turcești așezate de două laturi cari să-i sfîngă apoi pe toți!

Ioan-Vodă însă fusese mult prieten al vizirului Mehmed și cunoștea aceste apucături fine ale luptei Turcilor. El îi gonî cât îi gonî pricinindu-le aievea stricăciuni mari, apoi dete poruncă oștirilor sale să stea pe loc și să înceapă a se da înapoi.

Turcii o socotiră asta ca slăbiciune a inamicului, și repede se porniră în

valuri mari asupra lor și în urma lor. De unde se știe ei, că Vodă îi duce în cursă cu viclenia învățată dela ei înșiși? Moldovenii să tot retraseră și deodată numai se rupseră șirurile lor în două și se deteră în laturi, și de după ele se iviră gurile fiorease a tunurilor moldovene, care descărcară un foc potopitor în obrazul păgânului!

Se făcură Turcii foc și pară de ciudă și de necaz. Se aruncară odată cu toată puterea asupra tunurilor moldovene, dar' fură respinși de acestia și de ploaia de săgeți ce-i apăra dela trupele retrase în laturi, și se aruncară a doua-oară și fură eară respinși, și desnădejduți se aruncară a teia-oară, și fu o năvală așa cruntă cum numai frumosul cântec bătrănesc ni-o știe înfățișa:

...»Sbor topoarele-aruncate,
Zbirăile-arcele 'ncordate
Și săgețile ușoare
Noureeză mândrul soare!
Caii saltă și nechiază,
Lupta urlă, se 'ncelestează,
Și barbarii toți grămadă
Morței crude se dau pradă:
Zece cad, o sută mor
Sute vin în locul lor!
Mii întregi se risipesc
Alte mii în loc sosesc!
Dar' viteazul cu-a sa pală
Face drum printre năvală,
Și pătrunde prin săgeți
Că-i Român cu șepie vieți!
Înzădar hidra turbează
Geme, urlă, se 'ncordează,
Fiiul Romei se aprinde
Hidra-n mână-i o cuprinde,
Și-o sugrumă și o sfarmă,
Și-o învinge și o darmă!...

Așa se purtă Fiiul Romei, Românul condus de un viteaz căpitan, și în aceasta a treia și groaznică ciocnire cu o armată întreit de mare de păgâni!

Turcii fură goniți atât de înverșunat, încât trupa de pază dela Isakja, pe țermul de dincolo al Dunărei (auzi, de dincolo de Dunăre!), vîzînd goana ce dau Moldovenii păgânătăței, își părăsiră cetatea și o luară și ei la fugă!
(Va urma).

„Almanachul învățătorului român“.

Alba-Iulia, 28 Nov. n.

Comparînd »Almanachul învățătorului« edițiunea din anul al II-lea — primit în zilele acestea — cu cel din anul trecut, pot mărturisî, că acesta pe viitor va succede pe deplin întreprinderea salutară a colegului nostru Velcean, care va umple un gol simțit în literatura noastră școlară, e deamă de toată lauda. Exemplarul primit cu drag l-am recomandat în atențiunea învățătorilor din tractul A.-Iuliei întruniți în adun. de toamnă a Reuniunii lor. Din părerile date — esaminîndu-l din mână în mână cu toții — sînt îndreptățit a felicita din adîncul inimei pe autor și a-i dori tîrie spirituală, încât împrejurările de azi, precum și nepăsarea teribilă, sub masca căreia mulți se ascund, nici-decît să nu-l zădărnicească și să nu-i poată știrbi zelul și paciența nici pe viitor; căci ori-și-cine, cugetînd serios, poate susține împreună cu mine, că pentru noi învățătorii români fără deosebire de confesiune »Almanachul« — cu alte îmbunătățiri ce sperăm că se vor face în el pe viitor — este și va deveni »o oglindă necesară«, care mult va contribui la înfrumșetarea școlii române. Ioan Pampu,
inv. gr. cat.

CRONICĂ.

DI Axentie Severu, vrednicul nostru fruntaș și prefect la 1848 îngrijat, pe cum ne scrie de bunăstarea poporului nostru țeran, ne-a trimis un articol despre noua ordinațiune (poruncă) a stăpânirii, prin care se încearcă a se îngrădi *cârcimăritul*. DI Axentie Severu arată ce au să facă aceia, cari vînd beuturi, ca să-și poată ține și mai departe acest drept și cum să fie scutiți de pedepse. Folositorul articol îl vom publica în numărul viitor.

Pentru biserică. DI Nicolae Moisina împreună cu soția sa Paraschiva, din comuna Seliște și care de present este neguțtor în comuna noastră *Sâmbăta-inferioară* (comitatul Făgărașului), a cinstit sfintei noastre biserici o candelă de argint și două iconițe frumoase la Iconostas în sumă de 7 fl. v. a. Această faptă creștinească s'a adus la cunoștința comitetului parochial de parochiu nostru Vasile Mușeatu, pentru care faptă le aducem sus numiților mulțumirile noastre și zicem: D-zeu să le răsplătească!

Bucur Gălbinean,
învătător și membru al comitetului parochial.

— Georgiu Deppner și soția sa Maria, locuitori lutherani în Mănărade, au dăruit pentru biserică gr.-cat. de acolo o evanghelie în preț de 12 fl. 50 cr., ear' elevilor săraci ai școlii gr.-cat. li-au cumpărat cărți de școală în preț de 5 fl. 58 cruceri.

— Comerciantul Ioan N. Bidu și soția sa Teodora, din Brașov, au dăruit bisericii gr.-or. din Petroseni două candelă de argint în preț de 40 fl.

Banii de 1 și 1/2 cr., cari sînt în circulațiune pe lângă monedele nouă de 2 și 1 filer, se pot schimba încă până la 31 Decembrie n. 1899 în toate vistirile statului. Cu începere dela 1 Ianuarie 1900, monedele vechi de 1 și 1/2 cr. numai în casuri excepționale, cu permisiunea ministerului de finanțe, vor pute fi schimbate. Ar fi bine, ca cei chemați să facă atent poporul la aceasta, ca să nu sufere pagube.

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu” s'au mai înscris: Doamna Dr. Crișan n. Roșca, Victor Ancean, notar la trib.; Leontin Pușcariu, funcționar la »Albina«; Iosif Brașovean, Ilie Boldos, Vasile Muntean, Teodor Tradache, Constantin Brașovean, musicanți; Antoniu Vasilichi, inspect. de penitenciar, pens.; Nicolae Buian, propr.; Romul Petric, funcționar de bancă; Ioan Ghibu, Dr. D. P. Barcian, Dem. Comșa, profesori; Petru Drăgoiu, cursor; I. Roman, friser, I. Gărbacea, proprietar; Maria Gărbacea n. Pinciu; d-na Maria Borcea n. Cioran; Vas. Morariu, espres; Nicolae Domnariu, măiestru cismar; Elisaveta Domnariu n. Oprean; d-nele Caliopi Boiu n. Demian, Ana Joandrea n. Ivan, Maria Câmpeanu n. Simțion, Petru König, factor postal, d-soarele Vichi Joandrea, Maria Cioban, Cornelia Ciceiu și Eugenia Jovescu, prof.; Octavian Tobias, Ioan Dimitriu, practicanți la »Albina«; d-na Eugenia Pinciu născută Popescu; Eva Stoica, țeconoomă; văduva Regina Todor n. Lengher; Nicolae Pinciu, econ.; Stănuța Pinciu n. Stanciu; Lazar Imbăruș, fiacherist; Eva Imbăruș n. Pinciu; Maria Greavu n. Isac.

Post de copist în Seliște. Dela comitele-suprem al comitatului Sibiu este scris concurs pentru ocuparea postului de copist la *pretura Seliștei*. Dotațiune 500 fl. salar și 100 fl. relut de cuartir. Termin de concurs 25 Ianuarie 1900.

Nouă agentură a „Asociațiunii”. Desp. »Panciova« al »Asociațiunii« în 24 Decembrie și-a constituit în *Satul-nou* agentură. La propunerea protopresbiterului Trifon Miclea au fost aleși conducători ai agenturei: Petru Stoica, president, George Roșculeț, cassar, Traian Marcu, notar și bibliotecar.

Alegere. Din *Borloveni* ni-se scrie: În 18 Decembrie s'a ținut în comuna noastră alegerea de reprezentanți comunali și s'au ales următorii cu majoritate mare de voturi: Pavel Moțocu cu 44 voturi, Pavel Moț cu 43 voturi, Pavel Zurchescu cu 35 voturi jude comunal, Isacu Moica cu 29 voturi. Suplinitori: Pavel Banoși cu 23 voturi. Laudă se cuvine alegătorilor și tuturor sătenilor că au ținut tare cu voturile la cei dintâiu doi, adecă la dl Moțocu și dl Moț, cari lucră din răspuțeri spre binele poporului. Deși dînși au avut potriviți, dar' acestia n'au reușit.

Judecătoriile cu jurați. Peste câteva zile vom ave de lucru cu niște judecătoria nouă, care până acum la noi n'au mai fost, adecă cu judecătoriile cu jurați. Aceste sînt puse prin legile ungare. Dar' ca ori-ce lucru nou, și aceste vor fi cu greu înțelese la început; fără ceva îndreptar. Noi în limba noastră românească avem un astfel de îndreptar și se numește »Judecătoriile cu jurați« lucră românește de dl Teodor V. Păcățian, redactor la »Tribuna«. Cuprinde: Introducere, Organizarea judecătoriilor de competență, Estras din cordul penal, Procedura penală și Încheiere. Nu începe îndoiială că această cărticică e foarte folositoare, cu deosebire pentru aceia pe cari a căzut soarta să fie aleși ca jurați, dar' și pentru alți cărturari. Deci ar fi bine ca în fiecare sat baremi cățiva să aibă această cărticică, ori cel puțin bibliotecile poporale.

Prețul e 40 cr.

În procesul lui Teodor Câmpeanu, fost capelan în Prigor, după pertractare de 26 zile tribunalul a osândit pe Câmpeanu la *unsprzece ani de temniță grea*. Procurorul îl acusa de 402 crime, anume: 37 falsificări de documente private, 269 falsificări de cambii și 95 falsificări de documente publice. Din aceste tribunalul l-a aflat vinovat în 222 crime.

Nenorocire pe calea ferată. Sâmbătă noaptea (23 Dec.) un tren ce venia de cătră Viena și unul care mergea de cătră Budapesta s'au ciocnit în apropiere de gara Biatorbágy. Un călător a murit, ear' unsprzece au fost răniți greu. Multe vagoane au fost stricate.

Monumentul lui Mircea-Vodă. Precum vestesc ziarul din România, în Aprilie a. v. se va inaugura cu mare pompă monumentul dela Tulcea al lui Mircea-Vodă cel Mare, primul stăpânitor al Dobrogei. Monumentul este admirabil, dintr'o stâncă de granit roșu, pe care se va înălța statua viteazului Voevod.

Unsprzece băieți arși. Băieții de școală din orașul Quincy (America) în ajunul Crăciunului au ținut în școala plebaniei probă de rólurile în cari aveau să conlucre la sêrbătorile din ziua Crăciunului. Un băiat apropiindu-se prea tare de flacăra gazului și-a aprins hainele, din ce sala școlii a luat foc. *Unsprzece băieți au ars serum*, ear' șese au primit arsuri grele.

Treizeci-și-trei înecați. În satul francez Freilingshien, la granița belgiană mulțime de băieți au eșit zilele trecute la patinat pe rîul Lys. Ghița s'a rupt și aproape toți băieții au căzut în rîu. Până acum s'au scos cadavrele a treizeci-și-trei băieți.

Jertfele petroleului. În Oradea-mare sêptămăna trecută au căzut victimă esplosiunii de petrolu două fete. Rozalia Juhász, servitoare la comerciantul Iuliu Hacker, turnând petrolu în lampă în apropiere de lumina aprinsă, petrolul a luat foc și esplodând a cuprins în flacări pe biata fată. Ceealaltă nenorocită e Elisaveta Silde, bucătărăasă în cafeneaua Savel. Lampa de părete a esplodat de sine cuprinzând în flacări pe bucătărăasa. Ambe nenorocitele au îndurat arsuri de moarte.

Gazetăria Burilor. Ca toți Olandezii, cetesc și Burii multe gazete. În Africa-sudică apar 39 gazete olandeze. În republica Transvaalului apar 24, dintre cari numai în Pretoria apar 8.

Câteva din ziarul acestea se publică în două limbi. Limba a doua este cea engleză.

Moarte grozavă. În Hajdu-Hadház lucrătorul Balog Antal a fost prins între roatele mării de vapor și strivit de tot. Numai bucăți de trup au fost scoase dintre roate.

Țigan ucigaș. Joi (21 Dec. n.) fiind în Țirgul-Murșului țirg de sêptămână, cantorul Constantin Bordașiu din Golomba, locuitor în Sabad, s'a dus să-și cumpere niște scânduri. În preajma birtului din apropierea magazinului de scânduri a dat de un țigan, care înjura sêlbatec și amenința cu moarte pe birtașul pentru-că-l dase afară din birt. Țiganul fiind și el din Sabad, și chiriașul cantonului, acesta s'a încercat să-l mulcomească, la ce rabiatul a năvălit pe el și tăindu-i arterele dela grumazi l-a ucis. Sosit în Sabad ucigașul s'a baricadat în locuința sa și armat cu o sêcură amenința cu ucidere pe toți cari ar cuteza să între la el. Abia după-ce oamenii au demolat păreții casei, a putut fi prins și legat ucigașul.

Măncat de lupi. Pe drumul dintre Prebul și Zorlenț sêptămăna trecută s'a aflat la marginea pădurei un cap de om și două picioare încălțate în opinci. Duse la primăria din Zorlenț s'a constatat, că sînt rēmășițe din trupul lui George Matoleac din Scăiuș, care voinde să meargă la moară la Prebul, a fost măncat de lupi.

Cartea soacrelor Învătătorul Andreiu Sirisaka nu vrea să dee pace soacrelor, săracele; vrea să dee o »Cartea soacrelor«, în care pe 12—14 coale de tipar ci-că va spune multe sărute la adresa lor, și în versuri și în prosă și în chipuri — în tot felul vrea hainul de el să facă zile negre bunelor măculițe, cari — numai ce-i drept! — niciodată și în nici o casă n'au stricat traicul bun între tinerii însurăței. Cartea va apărè prin Aprilie 1900 în Cincibiserici (Pécs), va costa 2 coroane broșurată și 4 coroane în legătură de lux.

Director al cancelariei de cabinet din Viena este numit cavalerul Schiessl, fost până acum reprezentant diplomatic al Austro-Ungariei în Belgrad. Deodată cu numirea în noul post, M. Sa i-a conferit și titlul de consilier intim.

nu se interesează nici astăzi nici-decât, ba din contră la informațiile și sfaturile superiorului seu domnul protopresbiter Ioan Droc, ne-au făcut neplăceri și pedeci, și anume: deși am tot deschis la concursuri pentru posturi de învățători, la noi nici-odată, deși au vrut să vină învățători calificați ei a fost respinși, căci venind noi la aceea se avem învățător calificat, pe astă cale sus amintirii poate aveau daune, că nu puteau să substituie pe câți trași-împinși, ba și din aceia să fie unii respinși și să fie parochul Petrascu substituit de învățător, ceea-ce în două rînduri de 5—6 ani încoace s'a întemplat, ear' cei substituiți se joace după-cum d-lor le fluieră.

Din astă cauză am ajuns până acolo, că avînd un loc numit al »școlii comunale« circa de 4 jugere de pămînt, a cărui venit de 90—100 fl. arîndă la an se folosea la întregirea salariului învățătoresc confesional, ni-s'a detras cu acel adaus, că ordinul ministerial nr. 42913/84 §. 17 numai la acele școli confesionale concede, a le folosi, cari corîspund recerînțelor legii și anume care au învățător calificat; de aici dar' certele și procesele la cari însu eu nici-odată nu am dat ansă, fără apîrînd cauza școlii și apostrofînd pe respectivii domni cu epitetele meritate; așadară domniile sale au fost inițiatorii proceselor, ceea-ce prin alăturatele documente și anume sub nr. 351/94 cauză de abatere prin care s'a constatat judecătorește că d-nul protopresbiter Droc a umblat pe căi rătécite și a trebuit să poarte spese procesuale 13 fl. Sub nr. 343/98 cauză de abatere prin care s'a constatat judecătorește că inițiatorul procesului Ioan Petrascu neputînd nimica documenta din afirmațiunile false ce le-a adus nainte, a fost respins.

Sub nr. 5088/98 asemenea se documentează prin alăturata hotărîre a preturei noastre din Cunța, că inițiatorul pîrei Ioan Petrascu neputînd nimica documenta din calumniile sale nu numai că a fost respins, ci condamnat la purtarea speselor procesuale.

Deci dacă eu eram urzitorul proceselor și neînțelegerilor, dacă aveam acea rîutate în mine care 'mi-se atribue din partea numiților domni pe baza hotărîrilor aici amintite, aș fi putut să le fac proces de calumnie și la tot cazul să-i aduc la cada cu arghisală, însu nu am făcut-o, nu vreau să mă escuz, ci las ca opiniunea publică să judece că dintre noi care e intentatorul neînțelegerilor și a proceselor; ear' pîr. Petrascu poștească a se rectifica și a combate toate acestea dacă crede că poate, — cred însu că nu-i va succede atîta de ușor a se rectifica referitor la cele apărute în nr. »Foi Poporului« 33 din 15/27 Aug. a. c. căci aici nu va afla oameni de aceia pe cari să-i seducă a-i subscrie rectificări de felul acela cum le-a făcut în nr. 40 al »Foi Poporului« din est-an, de oare-ce după-cum sînt informat și aceea a fost falsă; căci pîr. Petrascu ca administrator al com. Boz, chemînd pe Mihăilă Igna et. soții, promițîndu-le că prin o suplică compusă de dînsul, subscrișă de respectivii și adresată consistorului nostru din Sibiu li-se va oferî un ajutor de 600—1000 fl. pentru edificarea bisericeii. Astă suplică au subscriș-o respectivii și că din asta s'a născut rectificarea pîr. Petrascu cu subscrierea lor, dar' ei însuși se miră neștiind nimic de asta, ceea-ce la timpul seu o vor da-o mai pe larg publicității.

Ioan Oprean,
preot emeritat.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes**
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall.**

Un Român

june ori veduv, inteligent, meseriaș sau chiar plugar din familie cinstită, care are 2500—3000 fl. poate face o căsătorie foarte bună în o familie română inteligentă, unde devine numai decît proprietarul unei case în valoare de 3200 fl. în apropiere de calea ferată cu prăvălie, beuturi, trafic etc. Adresa o spune administrația acestei foi.

[70] 1—1

Avis.

—><—

În comuna curat română — constătoare din 300 familii, situată în centrul Câmpiei — cu numele »Velcheriu«, — depărtare 4 chlm. de gara Méhes — pe linia M.-Ludoș—Bistrița, se află de esarîndat pe trei ori 6 ani, eventual și de vîndut — pe un intravilan de 800⁰□ edificată o casă cu trei încăperi, bucătărie de iarnă, cămară și pivniță, un grînar pentru trei-patru mii metr. bucate, pe fundament solid, un grajd pentru 6 vite, un coșer pentru 10 cară de cucuruz, șopron pentru cară, bucătărie de vară, fîntână cu roată, două cotețe, toate în stare foarte bună edificate abia de 10—15 ani, acoperite cu șindilă. ¼ parte a fondului intern este grădină cu pomi îngrădită cu pălan (scînduri în stilpi).

La cas de vindere, tot de aceasta se ține și una tablă de loc în hotar de 13 jugere cat. arător și fînaț. Pe locul din câmp este edificată și o casă pentru păzitor.

[73] 1—2

Casa este foarte acomodată cu puțină straformare a se aranja și ca boltă. Deslușiri mai detaliate cu privire la preț ori alte condițiuni dă proprietarul

Ioan Albon,

preot român,

în Doștat u. p. Koneza, (cot. Alsó-fehé.)

Triumful metodei de cură al lui Weidhaas.

88874 K. La începutul lunii Ianuarie a. c. învățătorul D. Fleischer din B. scria lui Paul Weidhaas în Niederlössnitz:

»Eu sînt în etate de 70 ani, aproape orb, pătînesc de greu; ajuns sus la scări, adese-ori nu știu ce să mă fac din cauza respirației grele. A vorbi încă îmi cade greu. Iritație de tuse și amețeli am permanent, flegma e cleioasă, fără amestecuri. Cu toate-că nu sînt tocmai puternic de constituție, aplecarea trupului îmi cade foarte greu: la cea mai neînsemnată mișcare ori ocupațiune simt grozav lipsa de aer la respirație. Am adese-ori strînsori la piept, cari îmi îngreunează respirația. 'Mi-se pare a fi colică. Când îmi lipsesc acele mă simt mai ușurat. Adese-ori mă apucă tuse convulsivă, care mă scoate din toate simțirile și cei din jurul meu trebuie să îmi sară în ajutor. Simt o specifică durere în jurul inimii, care 'mi-se repetă adese-ori. La atacurile de năbușeli îmi este peste puțină să stau în pat, adese-ori șed nopti întregi pe sofă. Am consultat mulți medici, fără să 'mi-se fi ajutat ceva. Un medic 'mi-a zis, că 'mi-ar fi prea dezvoltate plămînilor. În sfîrșit rog să 'mi dai sfatul d-tale.

[59] 2—2

Cine a vîzut vre-odată bolnavi de acestia, încă știe la tot cazul, ce mari eforturi se fac spre a procura alinare suferințelor și ce rar se întemplă să ajute cît de puțin chiar și medicamentele cunoscute ca cele mai bune. Acest domn bîtrîn a întrebuitat metoda de cură al lui Weidhaas, care atît de multor bolnavi le-a redat sănătatea. Deși această cură încă

nu lega mari speranțe de însănătoșirea pacientului, totuși era de așteptat a se obține prin ea însemnată măsură de energie și rezistență, 9 epistole s'au schimbat între medic și pacient. Pacientul a observat conștientios îndrumările primite dela Weidhaas. Încetinel starea se îmbunătățea, în fiecare epistolă putea să raporteze despre puținică îmbunătățire, ear' la 2 Septembrie învățătorul Fleischer a scris lui Weidhaas următoarele:

»Așa cred, că acum voi încheia cura. Pot să respir bine, deja de mult timp nu mai am hîrcăeli, tuse și flegmă aproape de loc. Dorm de seara până dimineața. Fără greutate urc scările. Mînc cu apetit mare. Îți mulțumesc încă odată din toată inima.

Asemenea rezultate favorabile ale metodei de cură al lui Weidhaas peste tot nu sînt rare. Interesaților li-se dau bucuros informațiuni în privința aceasta. Întrebările a se adresa lui **Paul Weidhaas**, în **Niederlössnitz** b. Dresden, Posta Kötzschbroda nr. 84.

»TIPOGRAFIA«, SOCIETATE PE ACȚIUNI, SIBIU.

Scrierile eminentului și simpaticului poet și prosator

Al. Vlăhuță,

se află de vînzare pe lângă prețurile originale și anume:

- »Iubire«, poezie (1888—1895), editura Carol Müller 1896 fl. 1.50
- »Dan«, roman, editura librăriei E. Graeve & Comp. 1894 (1 vol.) fl. 1.75
- »Dan«, roman, Biblioteca pentru toți, 4 ari. editura Carol Müller 1896, 2 volume à 32 cr. 64 cr.
- »Din goana vieții«, ediția III. (1895) fl. 1.75.
- »Din goana vieții«, (Biblioteca pentru toți, 3 ari), edit. C. Müller 48 cr.
- »Icoane sterse«, nuvele, (Biblioteca pentru toți), edit. C. Müller 16 cr.
- »Un an de luptă«, ed. C. Müller, 1895 fl. 1.25

—> Cel mai nou volum de nuvele: —>

- »În vîltoare«, nuvele, editura Miloșescu 1896 fl. 1.—

Comandele să se adreseze:

»Tipografia«, societate pe acțiuni, Sibiu.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-dirigent la școala comunală din Ohaba (Făgăraș) se escrie concurs cu termenul de 10 Ianuarie n. 1900.

Emolumentele sânt:

a) salar 350 fl. v. a. solvinzi în rate lunare anticipative din fondul grănițesc;

b) cuartir din 2 odăi, 1 culină și superedificatele economice;

c) grădina și 4 stângini de lemne;

d) paușal scripturistic 12 fl. v. a.

Cererile instruate conform legei se adreseze la presidiul scaunului școlar până la termenul de sus.

Ohaba, în 22 Dec. 1899.

[69] 1-1

I. Crișian,
presid. efor.

Anunț.

În 8 Ianuarie st. n. la 10 ore a. m. se vor esarênda pe calea licitațiunii publice realitățile mele stătătoare din casa de locuit, superedificatele economice și 230 jug. arător, cositor și pășune, comasate. Condițiunile de licitațiune se pot vedè în locuința subscrisei, unde se va ține și licitațiunea.

Tot atunci voiu vinde pe bani gata sau în așteptare 10 boi, 6 vaci, 7 junci, 5 viței, 6 cai, 80 oi și 12 scroafe fătătoare. [72] 1-1

Cenade-Secaș, în 21 Decembrie 1899.

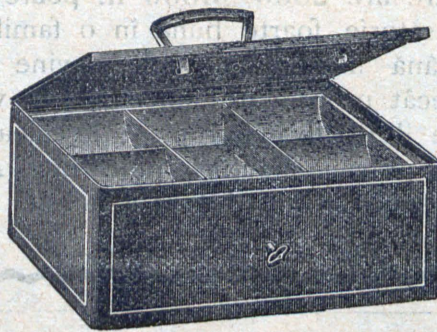
Eva Istadie Mărgineanu.

Un învățător diplomat

În etate de 23 ani, ficior frumos, are pe lângă salar o avere de 6000 fl. — voește să se căsătorească cu o fată frumoasă fie domnișoară, fie țerancă. Fata să aibă zestre de 2000 fl. în bani gata sau în proprietăți ce ușor se pot preface în bani. Oferte să se adreseze la administrația „Foi Poporului” sub „Floridor”. [71] 1-1

Cel mai acomodat cadou de Crăciun

este în zilele noastre o cassă ori cassetă sigură în contra focului și furilor.

[67] 2-2

Foarte elegante cutioane pentru juvaericele, cassete sigure în contra focului și furilor, cu izolatură de asbest, cassete în format înalt și lat, cu cuptușeală, fiind secret și aparat de legare.

Toate suflate elegant cu nickel și obduse cu lack, în toate mărimile și prețurile, mare deposit, dela 7 fl. în sus.

Prețcurante gratis și franco. — Venzătorilor rabat.

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu, strada Poplăcei nr. 8.

Făinuri

dela

„Prima moară pe cilindri” în Orlat

a lui

Iacob Uhl și fiii

(strada Morei nr. 17),

de cea mai bună calitate, sorte escelente, care între ori-și-ce împrejurări poate sustinè concurența față cu toate făinele ungare și obținè mulțumirea deplină a tuturor cumpărătorilor și cunoscătorilor, — se poate căpeta în cele mai frumoase asortiri la firmele: Iuliu Ballmann, strada Morei, A. Bruckner, strada Ocnei, Rudolf Grell, strada Cîsnădiei, Iuliu Frenztz, strada Gușteriței, Ludovic Fuehs, Piata-mare, Gustav Kessler, strada Măcelarilor, Ludovic Kurovsky, strada Faurilor (Schmiedgasse), Aurel Simtion, strada Sărei, Matias Stefani, strada Gușteriței, Francisc I. Wagner mai nainte Constantin Bugarski, strada Cîsnădiei, Iosif Zimmermann, colțul stradelor Faurilor și Ocnei (Schmied și Burgergasse) și la filialele

Iacob Uhl și fiii

în strada Dumbrăvei (Jungenwald) și strada Turnului (Saggasse).

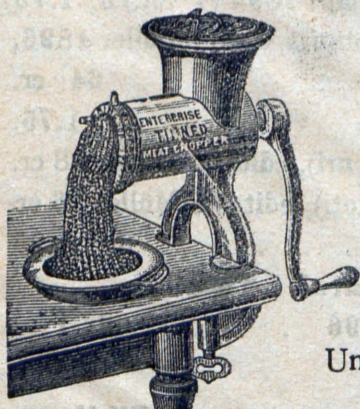
Totodată recomandăm noua noastră brutărie, în care în interesul celei mai mari curățenii, aluatul se frământă nu cu mâinile, ci cu o mașină pusă în funcțiune prin curente electrice, și se coace în cuptor cu etagiu, ars pe dinafară, așa că posibilitatea de a se lipi de aluat cenușă, resturi de cărbuni etc. este absolut eschisă. [66] 3-3

Comande pentru ori-ce soluri de aluat și pâne efectuesc prompt.

Iacob Uhl și fiii.

Tocătoare de carne „sistem american”.

Suflată curat și cu pătură groasă de cusutor. Fabricat german.

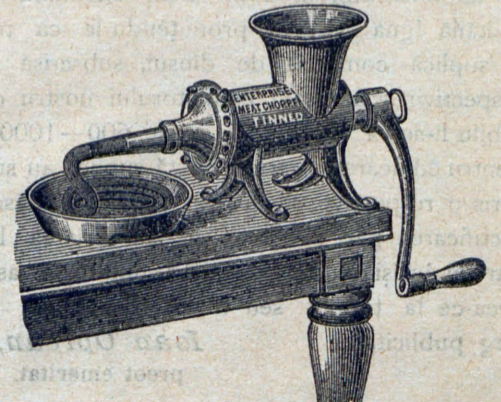

form: R. RR. S.

Mărimea	R.	RR.	S.
Taie pe oră circa	30	45	60 kilo
O mașină fl.	2.80	3.75	4.45.

Aceste tocătoare de carne pot fi întrebuițate și la umplere de cărnați. În acest scop, după depărtarea cuțitului de tăiat și a discului, trebuie numai să se aplice la mașină tolceriul de cărnați, precum demostrează figura din dreapta. [60] 5-5

Un tolceriu pentru umplerea cărnaților costă fl. —.25.

CAROL F. JIKELI, Sibiu.